

Concern for Health Beyond Shabbat #2: Long-term and Somewhat Predictable (continued)

1. Rabbi Moshe Heinemann (21st c. USA), <http://www.star-k.org/kashrus/kk-InsightsFromTheInstitute-Winter10.htm>
Although untreated sleep apnea can lead to life-threatening illnesses, it is not obvious that the use of a CPAP machine on *Shabbos* would be permitted. This is due to the fact that any one particular night of sleep apnea may not be life-threatening, depending upon the patient's condition. It may be that only the cumulative effect of many nights of sleep apnea may lead to life-threatening conditions. Therefore, for some patients, forgoing the use of a CPAP machine on any one *Shabbos* will not be life-threatening, but forgoing the use of a CPAP machine on every *Shabbos* of the year will statistically increase the risk of life-threatening ailments. Is one allowed to perform a *melacha* on *Shabbos* for a condition which is cumulatively life-threatening?

Rav Heinemann *shlit"z* contends that a condition which is cumulatively life-threatening is certainly no less severe than a condition of incapacitating illness. Therefore, a person with sleep apnea can certainly do anything on *Shabbos* which would be allowed for a *choleh kol gufoh*.

2. Rabbi Shlomo Zalman Auerbach (20th century Israel), cited in *Shemirat Shabbat k'Hilchatah* 38 (31)

ושמעתי מגרש"ז אויערבך שליט"א דאם אינו מוסיף להדליק עוד חוט או מכבהו, רק מגביר את הזרם או מחלישו, נראה דאין בזה שום איסור.
I heard from Rabbi Shlomo Zalman Auerbach that if he does not add, lighting another filament or extinguishing it, but only increases the current or weakens it, it appears that there is no prohibition against this.

3. Talmud Yerushalmi, *Shabbat* 13:6

ר' יוסי בי ר' בון בשם רב חנא היה צבי רץ כדרכו ונתכוון לנעול בעדו ונעל בעדו ובעד הצבי מותר.
Rabbi Yosi, son of Rabbi Bun, said citing Rav Chuna: If a deer was running normally, and one intended to close the door for himself, and he closed the door for himself and for the deer, that is permitted.

4. Rabbi Shemuel Wosner (21st century Israel), *Shevet HaLevi* 3:41

בכל מלאכה, או עושה הפעולה המיוחדת למלאכת איסור כחורש, או שעושה פעולת היתר שעושה עמה גם חורש כגרידת ספסל וכדומה, וכן צידה בידים או במצודה היא פעולה מיוחדת לצדיה. אבל נעילת דלת היא פעולה מובהקת של היתר שעושים בין אם צבי בבית בין אין צבי בבית ואין היות צבי בבית מוסיף תוספת מלאכה על נעילת היתר כלום, וע"כ יש חידוש בזה שנעילת דלת מתיחסת לענין צידה בכלל לכן ס"ל להרשב"א דדוקא כשידע שהצבי בבית ונעל ביתו לשם צידה דאז החשיב נעילת דלת לפעולת צידה לבד...
For every *melachah*, one either performs an action which is special for the prohibited *melachah*, like plowing, or one performs a permitted action which also accomplishes plowing, like dragging a bench and the like. Also, trapping with one's hands or with a trap is an action which is special for trapping. But closing a door is an act which is clearly permitted, and which people perform whether or not there is a deer in the house. Having a deer in the house does not add any *melachah* over a case of permitted closing. Therefore, there is a novelty in associating closing a door with trapping at all. Therefore, Rashba believed that specifically when one knows that there is a deer in the house, and one closes up his house to trap it, is closing the door considered an action of trapping alone...

5. Talmud, *Shabbat* 103a

תנו רבנן: התולש עולשין והמזרד זרדים, אם לאכילה כגרוגרת, אם לבהמה כמלא פי הגדי, אם להיסק כדי לבשל ביצה קלה, אם לייפות את הקרקע כל שהן... אביי אמר אפילו תימא בשדה, דלא אגם, וכגון דלא קמיכוין. והא אביי ורבא דאמרי תרויהו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות! לא צריכא דקעביד בארעא דחבריה.

One who uproots grass or cuts shoots for consumption is liable only if he processes a dried fig's amount. One who does it for animal fodder is liable only for processing a goat's mouthful. One who does it for kindling is liable only for processing the amount needed to boil a light egg. One who does it to beautify the ground is liable for processing any minimal amount...

Abbaye said: Even in a cultivated field, not a wild meadow, these rules would apply if one did not intend to beautify it. But didn't Abbaye and Rava say that Rabbi Shimon admits that one is liable for a *psik reishet*? Yes, but we are talking about doing this in someone else's field.

Concern for Health Beyond Shabbat #3: Short or Long-term and Unpredictable

6. Talmud, Taanit 22b

יחיד שנרדף מפני נכרים או מפני לסטין ומפני רוח רעה על כולן יחיד רשאי לסגף את עצמו בתענית

If someone is pursued by non-Jews, bandits or *ruach raah*, for any of these someone [else] may cause himself suffering by fasting [on Shabbat].

7. Rabbi Moses Nachmanides (Ramban, 13th century Spain), Laws of Niddah 9:25

ומדיני החציצה לא טוב היות האדם מחמיר יותר מדאי ומחפש אחר הספיקות לפסול טבילתה בדבר הקל, כי אם כן אין לדבר סוף... לא יכניס אדם ראשו בספיקות החמורות אשר אין להן קץ וסוף.

With the laws of *chatzitzah*, one should not be overly strict, seeking doubts with which to disqualify immersion for minor matters. There would be no end to this... One should not insert his head into serious doubts, which are interminable.

8. Rabbi Yonatan Rosensweig (21st century Israel), **נפשי בשאלתי**, pg. 111 footnote 41

כתיבה או ציור הם מלאכות האסורות מן התורה, ועל כן אין להם היתר בשבת, אלא אם הם מסייעים באופן כלשהו לתהליך הבראתו של חולה שיש בו סכנה (כך, למשל, ישנם מקרים של אנשים בעלי נטיות אובדניות [ולא רק מחשבות אובדניות חולפות], וכגון אלו הסובלים מאנוורקסיה שתופעה זו ידועה אצלם, שרק הכתיבה או הציור דוחקים מהם מחשבות אלו, ואצלם הכתיבה או הציור הם בכלל פיקוח נפש)...

Writing or drawing are biblically prohibited *melachot*, and so they are not permitted on Shabbat unless they aid in some way the therapeutic process of a patient who is dangerously ill. (So, for example, there are cases of people with suicidal inclinations [not only passing suicidal thoughts], like those who suffer from anorexia, for whom this phenomenon is known, that only writing or drawing will push aside these thoughts, and for them writing or drawing are including in life-saving activities)...

9. Rabbi Yehudah Leib Graubart (20th century Toronto), Chavalim baNe'imim 4:Orach Chaim 13

אבל נראה דאין משם ראי' להתיר כדי שלא תטרופ דעתו, דשאני התם שהוא חולה חיישינן שאם תטרופ דעתו יתגבר חוליו ויבוא לידי סכנה, אבל בבריאי שחוששים שתטרופ דעתו וישתטה אין מתירים אפילו איסור דרבנן.

It appears that this is not a basis for permitting [eating] lest he become irrational. That source involved one who was ill, and we worried that he might become upset and his illness might increase and endanger him. Regarding a healthy person, and concern lest he become upset and irrational, we do not permit even a rabbinic prohibition.

10. Rabbi Dr. Avraham Sofer Abraham (21st century Israel), Nishmat Avraham Choshen Mishpat 425:1:12

ואמר לי מנהל מחלקה פסיכיאטרי (לא דתי) שאין הוא כלל ממליץ על הפלה באשה כזאת כי אפשר לטפל בה בכדורים ולמנוע ברובם הגדול את ההתקף של דכאון וטירוף דעת אחרי הלידה. וכן אמר לי רופא פסיכיאטר בכיר אחר. לפי זה לכאורה אין היתר לבצע הפלה באשה כזאת. והסכימו אתי הגר"ש ז"ל אויערבאך זצ"ל ומו"ר הגרי"י נויבירט שליט"א.

And the [non-observant] head of a psychiatric department told me that he never recommends abortion for such a woman, for she can be treated with pills, and in the great majority of cases the force of depression and irrationality after birth can be prevented. And so a leading psychiatrist has told me. Based on this, it appears that there is no permission to conduct abortion for a woman like this. And Rabbi Shlomo Zalman Auerbach and Rabbi Yehoshua Neuwirth agreed with me.

11. Rabbi Eliezer Melamed (21st century Israel), **הפסקת הרייון**, #13 (<https://yhb.org.il/08-12-09/>)

אבל ברור שאם יש מחלת נפש שלא ניתנת לטיפול על ידי תרופה, והיא נגרמת מההריון – מאחר שככלל מחלת נפש נחשבת לסכנת נפשות, מותר לה להפיל את עובריה כדי לשמור על חייה.

It is clear that where there is emotional illness which cannot be treated with medicine, and it is caused by the pregnancy – then since emotional illness is generally considered a threat to life, she may abort her fetus to protect her life.

12. Rabbi Shemuel Wosner (21st century Israel), Shevet haLevi 7:208

ואם היינו מתירים עבור טעם כזה להתיר ח"ו הפלה... היינו נותנים יד לפושעים להקל ברציחת העוברים כי אין שום רגלים לדבר להחשיב זה עכשיו כספק פקוח נפש, ומצוה להשקט רוחה ועצבותה

Were we to permit abortion for this, Gd forbid... we would be assisting sinners to be lenient in killing fetuses, for there is no cause to think this possibly life-saving. Calming her spirit and depression would be a mitzvah.

Dental Emergencies and חולה שיש בו סכנה

13. Talmud, Shabbat 109a

רבינא איקלע לבי רב אשי חזייה דדריכא ליה חמרא אגבא דכרעיה ויתבי קא צמית ליה בחלא אמר ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב הילל חלא לא אמר ליה גב היד וגב הרגל שאני... דאמר רב אדא בר מתנה אמר רב גב היד וגב הרגל הרי הן כמכה של חלל ומחללין עליהן את השבת
Raveina went to Rav Ashi's house and saw that a donkey had trampled his foot; he was soaking it in vinegar. Raveina said, "Doesn't the master agree with Rav Hillel that one may not use vinegar?" He replied, "The back of the hand and top of the foot are different... for Rav Ada bar Matnah said, citing Rav, 'The back of the hand and top of the foot are as an internal wound, and one violates Shabbat for them.'"

14. Rabbi Yosef Karo/Rabbi Moshe Isserles (16th century Israel/Poland) Shulchan Aruch Orach Chaim 328:3

כל מכה של חלל דהיינו מהשיניים ולפנים, ושיניים עצמם בכלל, מחללין עליה את השבת; ודוקא שנתקלקל א' מהאברים הפנימים מחמת מכה או בועה וכיוצא בזה, אבל מיחושים אין נקראים מכה.

הגה: מיהו מי שחושש בשיניו ומצטער עליו להוציאו, אומר לא"י להוציאו (ב"י בשם אורחות חיים ואוסור והיתר הארוך)

Mechaber: One violates Shabbat for any internal wound, meaning from the teeth and inward, including the teeth. This is specifically where one of the internal organs has a wound or infection or the like; aches do not qualify.

Rama: But one whose teeth hurt, who has pain such that he wishes to remove a tooth, may tell a non-Jew to do it.

15. Talmud, Yoma 84a

רבי יוחנן חש בצפידנא אזל גבה דההיא מטרוניתא עבדא ליה מלתא חמשא ומעלי שבתא. אמר לה בשבת מאי?

Rabbi Yochanan was in pain from *tzafidna*. [Rashi: A disease of the teeth and gums, beginning in the mouth and ending in the intestines; it is dangerous] He went to a Roman matron, who prepared a treatment on Thursday and Friday. He asked her: What should I do [to create the treatment for myself] on Shabbat?

16. Rabbi Yisrael Meir Kagan (19th-20th century Poland), Mishneh Berurah 328:7

וכ"ש אם חלה מקום מושב השיניים דהיינו החניכים בודאי הם בכלל מכה שבתוך חלל הגוף:

And certainly where the seat of the teeth, meaning the *chanichim*, is ill; this is included in "internal wounds".

17. Rabbi Yisrael Meir Kagan (19th-20th century Poland), Mishneh Berurah 328:8

בצפידנא אפילו החולה והרופא אומרים א"צ לחילול אמרינן דאין בקיאיין בזה כי מקובל ביד חז"ל שסכנה היא ובשאר כאב השיניים דחשיב כמכה של חלל בסתם מחללין וכשאומר הרופא או החולה שא"צ אין מחללין.

With *tzafidna*, even should the patient and doctor say there was no need to desecrate, we would say they are not expert; our sages have a tradition that this is dangerous. For other pains of the teeth, which we consider "internal wounds", we assume that we should desecrate, but should the doctor or patient say there is no need, we would not desecrate.

18. Ludwig's Angina

<https://my.clevelandclinic.org/health/diseases/23457-ludwigs-angina>

Bacteria from an abscessed tooth or a mouth injury can cause Ludwig's angina. This rare type of cellulitis can spread quickly to your tongue and neck. Swelling can occur that cuts off breathing. This is a life-threatening emergency. Most people recover with antibiotics and surgery to drain the abscess. Rarely, the condition is fatal.